

MARCADORS DISCURSIUS DE CARÀCTER FRASEOLÒGIC EN ELS AFORISMES DE JOAN FUSTER: *MIRAT EN FRED, MAL SENYAL*

El gènere aforístic s'inclou dins de l'assaig o literatura d'idees i s'inclou en una escena argumentativa. En síntesi, podem definir-lo amb les característiques següents: (1) discontinuïtat, (2) brevetat, (3) rotunditat, (4) literalitat, (5) agudeses, (6) voluntat de persuasió, (7) tendència a la generalització, (8) condensació d'implícits, (9) autoria empírica i (10) caràcter gnòmic. Aquestes característiques tan restrictives configuren un motlle expressiu que condiciona la forma en què s'inclou l'argumentació en la seva estructura i en el seu quadre enunciatiu.

Per una banda, el gènere aforístic institueix una escena d'enunciació que respon a un model prediscursiu segons el qual el locutor es mostra voluntàriament o involuntàriament com un subjecte autoritzat, segur de si mateix, assertiu, admonitori, amb un nivell elevat de llengua i d'alta cultura, reflexiu, experimentat i físicament vell. El locutor, investit amb l'autoritat d'aquest *ethos* prediscursiu, s'erigeix en el garant del seu discurs i provoca l'adhesió de l'al·locutari a les seves posicions abans de prendre la paraula (Maingueneau 1999).

Per altra banda, el cos reduït dels aforismes obliga a una formulació de les idees que explota els entimemes i els implícits. El locutor realitza assercions contundents i efectistes, que pressuposen una possibilitat de descobrir alguna cosa original, encara que sigui una modificació de la mirada, i es fonamenten en una dosi raonable de probabilitat, però no disposa d'espai per desplegar un mínim raonament que les sustenti. Això l'empeny a fer una selecció optimitzada dels enunciatius que emergeixen al discurs i a confiar en la tendència de tot ésser de raó a restablir els espais buits de l'encadenament logicodiscursiu. Aquí és on entren en joc els *topoi* discursius, que faciliten models i esquemes d'estructuració del pensament compartits per tots aquells que formen part d'un mateix context cultural i tenen accés a un mateix coneixement del món.

Pel que fa a l'orientació dels arguments i l'actitud del locutor, es manifesta a través del que diu i del que no diu, queda inscrita en l'estructura mateixa de la llengua a partir de la tria lèxica i de marcadors discursius (Schiffrin 1987), que presenten valors pragmàtics regits per implicacions convencionals i guien l'al·locutari cap a una conclusió determinada. El locutor s'arrisca a oferir una

imatge maximalista, dogmàtica o intransigent, plena de constatacions taxatives, de rígides justificacions i de conclusions assumides, però des d'un punt de vista argumentatiu és aquest risc el que dota el discurs d'una major capacitat d'impacte i d'eficàcia persuasiva sobre l'al·locutari (Amossy 2006: 127-132).

Joan Fuster no desdenyava l'eficàcia comunicativa dels aforismes ni els seus recursos persuasius, ben al contrari: es va veure tan seduït pel seu motlle expressiu que en va publicar durant una vintena d'anys i va estendre a la resta dels seus assaigs un procediment sentenciós, semblant al traç d'un fluorescent. No obstant això, el locutor dels aforismes fusterians emprèn una sistemàtica minimització de la transferència de gravetat i autoritat del gènere font, tot contraposant-hi una versió alternativa fundada en criteris metodològics que pressuposa que han de contrarestar els efectes. Ens referim a l'ús tàctic del quadre metodològic format pel relativisme, el perspectivisme, l'escepticisme o la raó crítica; gens sospitosos d'ortodòxia o de rigidesa moral. A més a més, busca legitimar-se en la llengua mateixa, de manera que juntament amb els previsibles imperatius, asseveracions emfàtiques, corroboracions o advertències, proliferen en el cos reduït dels aforismes fusterians tot un seguit d'indicis textuais (a la vista) de complicitat, de suggeriment, de relativització, de negociació o de cautela.

Aquesta escenografia de l'enunciació es vol desmarcar del model genèric institucionalitzat i reclama un al·locutari en paral·lel, que senti inclinació pel debat de les idees i per l'ús de la raó crítica. De fet, considerem que aquestes marques patentades del discurs fusterià defineixen més la predisposició i el tarannà de l'al·locutari que l'*ethos* del mateix locutor, perquè, malgrat tot, el discurs aforístic no pot allunyar-se del to asseveratiu, consubstancial a les seves condicions genèriques d'enunciació.

Nosaltres ens centrarem en una estratègia discursiva molt freqüent en els aforismes fusterians —com ja hem apuntat més amunt—, la utilització de marcadors discursius que manifesten icònicament (en superfície) el procés del pensament i l'actitud honesta del locutor. En molts casos, es tracta de marcadors discursius que provenen de la llengua oral (o l'evoquen). Són unitats fraseològiques (UF) que porten implícita l'assumpció de valors semanticopragmàtics i que estan immerses en processos de gramaticalització. Els valors pragmàtics que impliquen recurrentment tendeixen a fixar-se en la seva estructura i a propiciar nous elements lèxics que s'enriqueixen amb un component connectiu i d'avaluació emotiva (Cuenca / Hilferty 1999: 161-166). Aquests marcadors discursius, com que no solen estar convencionalitzats en el discurs escrit, permeten una expressió àgil i una impressió dialògica que involucra l'al·locutari en «la constitution d'un corps, de la communauté imaginaire de ceux qui adhèrent à un même discours» (Maingueneau 1999: 79-80).

Per raó d'espai, analitzarem dos marcadors discursius que no apareixen consignats als repertoris lexicogràfics: *mirat en fred* i *mal senyal*. Confiem que la seva

anàlisi ens servirà de clau de volta per intentar aproximar-nos al que diu Fuster i al que no diu, als implícits i al posicionament ideològic i moral que vehiculen.

1. MIRAT EN FRED

«Les nostres alegries solen tenir causa en motius irrisòriament banals. I això, *mirat en fred*, resulta ben trist.» (CPI: 21)

Mirat en fred evoca una UF semblant que sí que apareix als diccionaris consultats: *ben mirat*. Des d'un punt de vista purament formal, és un adjunt lliure. El participi passat *mirat* posseeix inscrit en el sufix aspectual un valor perfectiu, és a dir, que presenta un procés acabat «abans que es produeixi el fet designat pel verb de l'oració principal» (Suñer 2002: 3054). Va acompanyat de la unitat fraseològica *en fred*, que li afegeix un matís subjectiu: (mirat) «de manera freda». Els adjunts lliures tenen un caràcter parentètic, representat per una o dues comes, i solen aparèixer en posició avantposada, perquè és així com poden activar «amb més facilitat lectures adverbials causals, concessives i condicionals» (Suñer 2002: 3051). En el nostre exemple, *mirat en fred* establiria una condició prèvia de l'oració amb què va associat; de fet, Fuster recorre, per a usos similars, a les clàusules *si bé es mira* o *si bé es considera*.

No obstant això, en el context de l'aforisme, *mirat en fred* és una UF fixada a partir d'un procés de gramaticalització i lexicalització. D'entrada, a l'hora d'interpretar-ne el significat, el sentit literal no és productiu, cal optar per una abstracció de caràcter metafòric. El contingut semàntic del verb *mirar* pertany al camp de les percepcions sensorials, segons P. Sancho (1999: 141) designa una experiència visual més específica que *veure*, perquè implica la focalització d'un objecte respecte d'un fons i, per tant, una orientació del sentit de la vista, una direccionalitat activa. Però en el nostre context textual, l'objecte cap al qual s'ha de dirigir la mirada no pertany a un domini cognitiu visible, sinó al domini de les percepcions intel·lectuals, de les idees, per naturalesa abstractes i intangibles. En virtut de l'esquema metafòric ENTENDRE ÉS VEURE (Lakoff / Turner 1989: 94), identifiquem els dos dominis, tot entenent el segon en termes del primer. Per una altra part, la nostra experiència ens diu que el sentit de la vista, i la llum, ens permet veure (o mirar) tot allò concret i material, com ara els objectes. I aquests esdevenen el terme real (*source*) de l'esquema metafòric LES IDEES SÓN OBJECTES (Lakoff). De manera que podem establir la següent combinació d'estructures: ENTENDRE > IDEES = OBJECTES < VEURE (O MIRAR). Així, les idees poden manipular-se, ordenar-se, seleccionar-se, treure's, ficar-se o es poden convertir en l'objecte focalitzat de la nostra mirada.

Com ja hem comentat, la UF *en fred* afegeix l'actitud subjectiva del locutor a la percepció sensorial i, per tant, a la intel·lectual. La nostra experiència corporal resulta bàsica, primària, per generalitzar certes pautes que, a través de

l'analogia, ens permeten conceptualitzar tot allò que sigui abstracte. Experimentem les emocions associades amb un increment de les pulsacions, una activació del reg sanguini i el consegüent augment de l'energia interna. La temperatura corporal, establerta entre els pols calor/fred, esdevé un índex escalar de la intensitat de les emocions, des de la calor de la passió fins a la fredor de la indiferència. Ho trobem reflectit als esquemes metafòrics LA INTENSITAT ÉS TEMPERATURA, LES EMOCIONS INTENSES SÓN CALOR I DESAPASSIONAT ÉS FRED (Lakoff). Així doncs, *mirat en fred* significa «entès o pensat desapassionadament», sense la contribució de les emocions, que en el nostre model cognitiu idealitzat (Cuenca / Hilferty 1999: 75) de l'acte de pensar constitueixen un entrebanc. La reflexió desapassionada esdevé, així, una aposta de captació, aspira a fer entrar el destinatari dins un marc de pensament socialment ben valorat: acurat, neutre, distanciat, racional.¹

En el procés de gramaticalització i lexicalització, la construcció *mirat en fred* pensem que ha conservat petges de l'aspecte perfectiu del participi, del seu valor condicional i del matís subjectiu de la UF *en fred*, però ha sofert modificacions categorials i funcionals correlatives: té un comportament connectiu (Cuenca 2002: 3180)² i manifesta l'actitud emotivoavaluativa del locutor i valors pragmàtics determinats per implicacions convencionals.

Podem observar-ho en l'anàlisi de l'aforisme:

1. «Les nostres alegries solen tenir causa en motius irrisòriament banals.»

El primer enunciat (P) presenta una constatació que es funda en el *topos* de causalitat: està generalment admesa l'existència d'una causa per a cada fenomen, que passa a ésser el seu efecte. L'esquema tòpic fa pertinent que *les nostres alegries* en tinguin una i el locutor els assigna *motius irrisòriament banals*. És a dir, que estableix un nexa causal fortament antitètic entre un sentiment humà que ponderem com un efecte saludable, desitjable, d'importància, i els seus motius, avaluats amb paraules (*irrisòriament banals*) que porten inscrit un punt de vista disfòric (Salvador 2004), que evoquen i sonen a insignificant, ridícul, sense consistència i despectiu. La tria lèxica esdevé una estratègia argumentativa que assimila l'enunciat P a la classe d'arguments orientats cap a una conclusió devaluadora de *les nostres alegries*, ja que per qualificar-les remet a la seva causa, i *irrisòriament banals* els transfereix un valor insignificant i miserable.

2. «I això, mirat en fred, resulta ben trist.»

El marcador discursiu *mirat en fred*, combinat amb la conjunció *i*, implica una operació connectiva, ja que enllaça amb el que s'ha dit prèviament, el de-

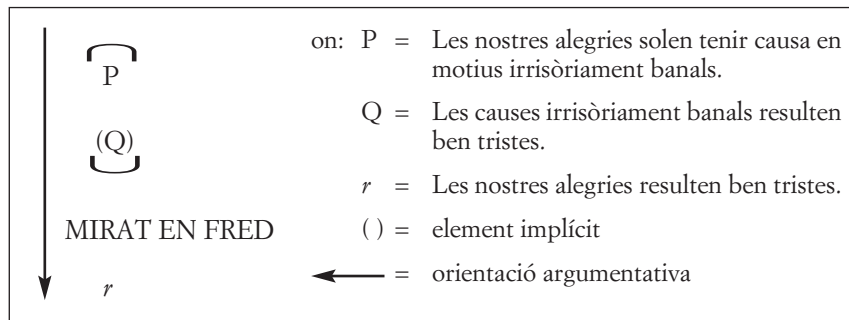
1. Podem sustentar aquesta interpretació per la combinació de les metàfores convencionals: RACIONAL ÉS A DALT, A DALT ÉS BO (Lakoff).

2. Dins del que M. J. Cuenca anomena connectors parentètics, els quals «tenen caràcter positiu, es combinen amb les conjuncions i entre si, tenen mobilitat i poden ser usats com connectors oracionals o textuals» (*ibid.*) Exactament el que s'esdevé amb *mirat en fred*.

mostratiu neutre *això*, amb una funció anàforica que recupera la constatació del primer enunciat, i reforça l'actitud del locutor envers el que s'afegirà tot seguit. La disposició central de *mirat en fred* en l'encadenament dels enunciats té la virtut d'actuar com un vector sobre el potencial argumentatiu del discurs on es troba inserit, perquè està motivat avaluativament per manifestar l'assumpció de P com a argument decisiu per a fer admetre la seqüència discursiva que el segueix com a conclusió *r*: *les nostres alegries resulten ben tristes*. És, per tant, un marcador discursiu de conclusió.

Mirat en fred propicia un sillogisme deductiu establert en termes de neutralitat i distanciament, desapassionat i racional, que condueix lògicament a la conclusió. Queda omès l'encadenament (Q) que posaria en relació els *motius irrisòriament banals* amb el fet que *resulten ben tristes*, perquè el locutor presuposa que l'al·locutari restablirà el segon element de la cadena inferencial per referència al marc dels coneixements enciclopèdics compartits, dins del qual tots dos termes són pragmàticament compatibles, entenent tristos amb l'accepció de deplorables o lamentables.³ No importa que la conclusió prengui la forma d'una paradoxa,⁴ en última instància, l'únic rellevant és l'eficàcia de la força argumentativa inscrita en l'estructura de la llengua (Anscombe / Ducrot 1988: 8), les implicacions convencionals inscrites en el marcador discursiu *mirat en fred*, que el converteixen en indicador de l'actitud del locutor i d'un valor pragmàtic argumentatiu de conclusió.

Podríem esquematitzar l'estructura argumentativa de l'aforisme de la següent manera:

En darrer lloc, i pel que fa al posicionament ideològic i moral de l'aforisme, pensem que presenta una reflexió universal sobre la condició humana. De

3. Com en aquest altre aforisme: «És molt trist haver-se de sentir trist.» (SA: 89)

4. Sovint el coneixement de la realitat sembla subtilment indestriable de la paradoxa. Intuïtivament pensem que ofereix el doble rostre de les qüestions més clares i que és digna d'aturar-se i reflexionar sense presses. Potser per això, els entimemes que es fonamenten en l'oposició de contraris han tingut un alt rendiment en l'escriptura aforística.

fet, el possessiu *nostres* equival a una generalització que es podria identificar amb l'adjectiu «humanes». El locutor es mostra conscient de la naturalesa miserable i absurda dels éssers humans, la qual es veu reflectida en els seus actes. Això podria ésser una simple obvietat més o menys constatada per tal de compartir la desesperança o el fatalisme resultants amb l'al·locutari. Però té una intenció reveladora. La paradoxa que conclou l'aforisme vol descobrir el símptoma d'un conflicte, la inadequació de les representacions idealitzades de la condició humana amb la mateixa realitat humana, que acaba revelant-se com és, relativa i contradictòria. Aquesta intenció implícita del locutor entronca amb una de les conviccions que fonamenten el seu univers discursiu, la convicció que les concepcions transcendents i mitificades de la condició humana han esdevingut tradicionalment una forma d'opressió. En el seu nom s'han dictat i es dicten normes morals i conductuals que pretenen fer la humanitat a la mida d'un valor essencial i absolut que no té. En definitiva, la intenció del locutor és fer reflexionar l'al·locutari, tot instant-lo a compartir la seva actitud i els seus mètodes «desautomatitzadors», basats en el dubte generalitzat, en l'ús de la raó crítica i en les percepcions.

2. MAL SENYAL

«Gairebé no n' existeixen, ara, de misantrops. *Mal senyal*.» (CPI: 114)

El sintagma nominal *mal senyal* apareix consignat al *DSFF* com una UF amb el significat d'índex desfavorable, i en els exemples adduïts forma part de les oracions «És un mal senyal que la teva filla comenci a sortir tant a les nits / És un mal senyal que no camini gaire». Es tracta d'una UF que ha quedat fixada per l'ús o el costum. Ho apunta la seva estructura invariable, amb l'adjectiu anteposat, que es troba codificada en el discurs col·loquial. En el cas de l'aforisme, però, *mal senyal* no necessita verb per formar un enunciat complet, sinó que té caràcter oracional —apareix aïllada entre dues pauses llargues— i es comporta com un element prominent des d'un punt de vista informatiu.

És una forma pròpia del discurs oral i del registre col·loquial, que ens suggereix una entonació expressiva, malgrat que això no quedi reflectit en l'aforisme amb cap signe d'exclamació. El fet és que trasllada a l'escriptura una impressió fàtica i dialògica, un to informal i espontani. A més a més, el contingut semàntic de l'adjectiu avaluatiu *mal* provoca que la UF manifesti l'actitud i els sentiments del locutor. No és difícil evocar-la en contextos interpersonals com un marcador discursiu estandarditzat per manifestar una actitud desfavorable o negativa del receptor envers el que acaba de dir el seu interlocutor, de forma equivalent a com ho farien les expressions: *malament*⁵ i *malament rai*. D'entra-

5. El mateix Fuster usa *Malament!* amb aquest valor a SA: 87.

da, tot això plegat ens fa sospitar que podria pertànyer a la categoria de les interjeccions (Cuenca 2002: 3199-3232). En concret, i segons el nostre punt de vista, es tractaria d'una interjecció impròpia (com ara *jostres!*, *jvinga!*, *mira*, *bé*) que funciona com a marcador discursiu.

D'altra banda, i des del punt de vista que és un element indicial, la interpretació del seu significat implica una abstracció metafòrica: la que estableix una cadena causal entre un fet i la seva conseqüència, amb relació a paràmetres temporals. És a dir, que és un organitzador de la realitat. Ho podem il·lustrar més clarament amb l'indici convencional *fum*, que ocupa la posició intermèdia entre *foc* i *catàstrofe*, i confereix al foc un caràcter predictiu que es projecta cap a la posterioritat. Així, *mal senyal* atribueix a l'actual empobriment del nombre de misantrops un valor causal com a realitat que tindrà efectes en el futur. I, atès que està modalitzat negativament, transfereix a la successió dels esdeveniments una apreciació situada en el mateix pol emotivoavaluatiu. Causa, indicatiu i efecte són igualment desfavorables.

En definitiva, *mal senyal* presenta lligams evidents amb el seu significat literal, però s'insereix en un procés de gramaticalització, motivat per la seva recurrència pragmàtica en determinats contextos discursius, per la seva abstracció metafòrica i pel seu aspecte emotivoavaluatiu, que li confereix un valor pragmàtic de disgust o contrarietat.

Passem ara a comentar l'aforisme fusterià.

S'enceta amb una assertió totalment subjectiva i sense força argumentativa: «Gairebé no n' existeixen, ara, de misantrops.» Les ressonàncies de discurs oral es tornen a evidenciar, però en aquest cas formen part de la mateixa estructura de l'enunciat, que sembla voler transcriure fidedignament els trets prosòdics d'una conversa. El sintagma *de misantrops* apareix tematitzat. Està dislocat a la dreta, introduït per la preposició *de* i pronominalitzat pel clític *n'*, de referència catafòrica. A més, apareix el díctic temporal *ara*, vinculat al moment de l'enunciació.

El locutor install·la en el debat de les idees el tema i el concepte de misantrop, la qual cosa reclama un al·locutari amb un elevat nivell cultural. Però, de tota manera, resulta polèmic, perquè hi pot haver una gran disparitat de posicionaments ideològics i morals sobre un ésser humà que odia la humanitat. L'avaluació o el partit pres de l'al·locutari poden estar associats a qualsevol dels adjectius d'aquesta escala de valors, des del més desfavorable fins al més propici: pessimista, amargat, insolidari, asocial, ressentit, cínic, egoista, infeliç, pueril, romàntic, *outsider*, sincer, honest, lúcid, després, incorruptible, entrañable. El que sí que comparteixen totes les possibles representacions és l'associació del misantrop amb la solitud.

El marcador discursiu *mal senyal* és l'element que introdueix l'actitud subjectiva del locutor en l'eix axiològic. No s'ocupa de demostrar o d'argumentar la seva assertió sobre els misantrops, sinó que la dóna per feta i la co-

menta tot posicionant-s'hi. Allò que acaba de dir ell mateix arranca al locutor una reacció de disgust o contrarietat. D'altra banda, el díctic temporal *ara*, emfasitzat per la seva posició intermèdia i entre pauses, es contraposa a un «abans» en el marc del qual pressuposa que hi havia més misantrops i això era un bon senyal, era beneficiós; no com *ara*, que no n'hi ha a penes cap, i és un mal senyal, és perjudicial. De manera que deixa a la competència enciclopèdica de l'alloctuari la determinació d'aquest «abans» i dels noms i cognoms que li porta a la ment.

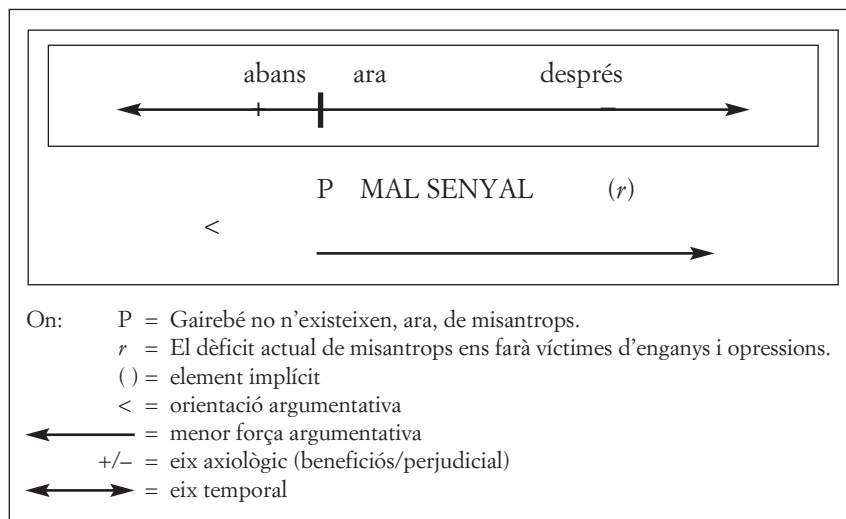
La feina de l'alloctuari es multiplica, perquè també ha de reconstruir els implícits en què es fonamenta el disgust del locutor. El procés, però, està orientat per l'actitud del locutor cap als misantrops, pel valor benèfic que els adjudica. Quant a aquest sentit favorable de la misantropia, els nostres coneixements enciclopèdics remetent a l'estereotip interdiscursiu que suposa la correlació de conceptes solitud-llibertat-claredat de judici: «La vérité ne va pas sans la solitude» (Angenot 1982: 51, 78). Segons això, la solitud esdevé un bon criteri per a l'ús de la raó crítica, perquè presenta un medi lliure de condicionaments socioculturals i permet l'emergència del perspectivisme, el relativisme i el dubte generalitzat com a mètodes d'examen de la realitat.⁶

L'abstracció metafòrica de *mal senyal*, que com a indicatiu estableix un nexa causal entre l'enunciat P i els seus efectes futurs, es refereix a la salut intel·lectual d'un món on encara hi haurà menys persones que pensin amb bon criteri, amb distanciament i independència. Un món que, sense la raó crítica, serà més propens a tot tipus d'opressions. Segons el nostre punt de vista, estem davant d'un diagnòstic que afegeix un matís d'advertiment profètic. La força argumentativa del marcador discursiu *mal senyal* i l'enunciat P, a causa de la seva influència, participen d'una orientació argumentativa a favor de fer admetre una conclusió desfavorable *r*: *el dèficit actual de misantrops, que mantenen una permanent disposició crítica i independent, ens farà víctimes de tot tipus d'enganyos i opressions, dels fanatismes i els essencialismes*.

El locutor es presenta com un ésser marginal, un profeta que des de la seva solitud llença una «*bouteille-à-la-mer*» (Angenot 1982: 81), emet un diagnòstic, es posiciona i reclama l'adhesió (l'empatia) de l'alloctuari a la seva conclusió. Al nostre entendre, a més, l'absència del signe d'exclamació en el marcador discursiu *mal senyal* manifesta un matís de resignació davant els signes alarmanants del temps, o sigui que en comptes de reaccionar amb l'esperable actitud moral patètica, ho fa amb «l'aplomb serein de l'évidence.» (Angenot 1982: 136).

Ho intentarem esquematitzar en aquest quadre:

6. L'obra de Fuster (i la seva vida) testimonia aquest estereotip, la simpatia i l'afinitat que li produïa: «¿Hauré pogut dissimular decorosament la meua misantropia? En tot cas, era una obligació literària.» (SA: 83). Com a curiositat, recordem el fotomuntatge que Josep Renau va fer a propòsit de Fuster i que el representa a la porta de casa seva, com una figura fabulosa que té el seu bust i la resta del cos d'un bernat ermità (www.uv.es/catedra/val/dibuixos.htm).

El marcador discursiu *mal senyal* presenta un caràcter totalment prominent des d'un punt de vista pragmaticosemàntic. Organitza tota la resta de nivells significatius de l'aforisme, fins i tot és essencial per a la seva eficàcia genèrica.

3. CONCLUSIONS

- Les característiques constitutives del gènere aforístic condicionen una argumentació emfàtica, que implica l'al·locutari en la recerca de la seva potencialitat significativa.
- L'aposta de captació del locutor per fer entrar l'al·locutari en el seu marc de pensament explota les formulacions entimemàtiques, els *topoi*, la tria lèxica, els marcadors discursius i, en definitiva, tot tipus d'implícits que funden el seu èxit en la competència discursiva i en els coneixements enciclopèdics compartits.
- Els marcadors discursius solen ésser unitats fraseològiques que estan en procés de gramaticalització i lexicalització. Porten inscrits en la seva estructura l'actitud emotivoavaluativa del locutor i determinats valors pragmàtics que es resolen per implicacions convencionals.
- De fet, els marcadors discursius manifesten el trajecte de pensament del locutor en la superfície del discurs i, per tant, l'orientació del càlcul interpretatiu de l'al·locutari. Ho hem observat en dos casos, *mirat en fred* i *mal senyal*, que catalitzen bona part de la capacitat comunicativa, expressiva i argumentativa dels aforismes on apareixen contextualitzats. I pretenen involucrar l'al·locutari en una escenografia dialògica.

- Les intencions i el posicionament ideològic i moral del locutor formen part de les conviccions i del programa metodològic que guia l'univers discursiu de Fuster: l'esforç per traslladar al lector una actitud de dubte generalitzat davant les representacions de la realitat convencionalitzades i opressives i l'ús de la raó crítica per tal de rebel·lar-se.

XAVIER LLUNA
JOSEP VICENÇ CALATAYUD

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AMOSY 2006: R. Amosy, *L'argumentation dans les discours*, París, Armand Colin.
- ANGENOT 1982: M. Angenot, *La parole pamphlétaire. Contribution à la typologie des discours modernes*, París, Payot.
- ANSCOMBRE / DUCROT 1988: J. C. Anscombe / O. Ducrot, *L'argumentation dans la langue*, París, Mardaga.
- CHARAUDEAU / MAINGUENEAU 2005: P. Charaudeau / D. Maingueneau (eds.), *Diccionario de análisis del discurso*, Buenos Aires, Amorrortu.
- CPI: J. Fuster, *Consells, proverbis i insolències*, Barcelona, Edicions 62, 1992.
- CUENCA 2002: M. J. Cuenca, «Els connectors textuais i les interjeccions», *Gramàtica del català contemporani*, vol. 3, ed. J. Solà, Barcelona, Empúries, 3.173-3.237.
- CUENCA / HILFERTY 1999: M. J. Cuenca / J. Hilferty, *Introducción a la lingüística cognitiva*, Barcelona, Ariel.
- CUENCA / MARÍN 2000: M. J. Cuenca / M. J. Marín, «Verbos de percepción gramaticalizados como conectores. Análisis contrastivo español-catalán», a <http://dialnet.unirioja.es/servlet/autor?codigo=223032> [en línia: 11/08/2006].
- DEC: *Diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1982-1993.
- DIEC: *Diccionari de la llengua catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1995.
- DLFF, RASPALL / MARTÍ 1986: J. Raspall / J. Martí, *Diccionari de locucions i de frases fetes*, Barcelona, Ed. 62.
- DSFF, ESPINAL 2004: M. Teresa Espinal, *Diccionari de sinònims de frases fetes*, Barcelona / València, UAB, PUV, PAM.
- DUROT 1980: O. Ducrot, *Les échelles argumentatives*, París, Éditions du Minuit.
- DUROT *et alii* 1980: O. Ducrot *et alii*, *Les mots du discours*, París, Éditions du Minuit.
- EGGS, E. 1999. «Ethos aristotélicien, conviction et pragmatique moderne», dins *Images de soi dans les discours*, ed. R. Amosy, Lausana, Delachaux et Niestlé, 31-59.
- LAKOFF: G. Lakoff, <http://cogsci.berkeley.edu/lakoff/Metaphor Home.html> [en línia: 11/08/2006].
- LAKOFF / TURNER 1989: G. Lakoff / M. Turner, *More than cool reason. A field guide to poetic metaphor*, Chicago, The University of Chicago Press.
- MAINGUENEAU / SALVADOR 1995: D. Maingueneau i V. Salvador, *Elements de lingüística per al discurs literari*, València, Tàndem Edicions.
- MAINGUENEAU 1999: «Ethos, scénographie, incorporation», dins *Images de soi dans les discours*, ed. R. Amosy, Lausana, Delachaux et Niestlé, 75-100.

- MORET 1997: P. Moret, *Tradition et modernité de l'aphorisme*, Ginebra, Librairie Droz.
- NRMF, BALBASTRE 1977: J. Balbastre, *Nou recull de modismes i frases fetes. Català-castellà / castellà-català*, Barcelona, Pòrtic.
- PERELMAN / OLBRECHTS-TYTEKA 1989: Ch. Perelman / L. Olbrechts-Tyteka, *Tratado de la argumentación*, Madrid, Gredos.
- SA: J. Fuster, *Sagitari*, València, Diputació de València, 1985.
- SALVADOR 1994: V. Salvador, *Fuster o l'estratègia del centaure*, València, Ed. del Bullent.
- SALVADOR 1995: V. Salvador, «De la fraseologia a la lingüística aplicada», *Caplletra*, 18, València, IFV / PAM, 11-30.
- SALVADOR 2004: V. Salvador, «La trama lèxica: sobre alguns patrons de construcció discursiva», *Interlingüística*, 15 (1), 73-82.
- SANCHO 1999: P. Sancho, *Introducció a la fraseologia. Aplicació al valencià col·loquial*, València, Denes.
- SCHIFFRIN 1987: D. Schiffrin, *Discourse Markers*, Cambridge, Cambridge University Press.
- SUÑER 2002: A. Suñer, «Les construccions adjuntes en gerundi i participi», dins *Gramàtica del català contemporani*, dir. J. Solà, Barcelona, Editorial Empúries, vol. 3, 3.027-3.093.

